

ชื่อเรื่อง: การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนด้วยองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย

ชื่อผู้วิจัย : นางสาวณิศา ชัยวงศ์ และคณะ

สาขาวิชา/คณะ : การแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ : 2566

ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยปี : (เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2566 ถึง เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2567)

### บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนด้วยองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ปัญหาและทิศทางแนวโน้มของผู้สูงอายุในชุมชน 2) ศึกษาบทบาทและศักยภาพของแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน และ 3) พัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนด้วยองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการในพื้นที่ตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ใช้วิธีการประชุมกลุ่ม ใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบบันทึกการประชุมกลุ่มโดยถอดบทเรียนจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ปัญหาและทิศทางแนวโน้มของผู้สูงอายุในชุมชนตำบลบุญเรือง พบว่า ตำบลบุญเรืองเป็นชุมชนชนบทที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุสูงถึงร้อยละ 28.95 ของจำนวนประชากรทั้งหมดถือเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด ทำให้ผู้สูงอายุตำบลบุญเรืองมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจโดยมีฐานะยากจนมีรายได้ไม่เพียงพอ ส่วนด้านสังคมบางคนถูกทอดทิ้งให้อยู่ลำพังไม่มีคนดูแล และด้านสุขภาพผู้สูงอายุมีโรคประจำตัวเรื้อรัง และมีอาการเจ็บป่วย 5 กลุ่มโรคที่แพทย์แผนไทยมีโอกาสรักษาได้แก่ กลุ่มโรคกระดูกและข้อ กลุ่มโรคเลือดลม กลุ่มโรคทางเดินอาหาร กลุ่มโรคทางเดินหายใจ และกลุ่มโรคผิวหนัง รวมทั้งมีปัญหาสุขภาพใจ ได้แก่ ภาวะเหงา ภาวะเบื่อหน่าย ภาวะเครียด และโรคซึมเศร้า โดยแพทย์แผนไทยมีบทบาทในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามกฎหมายตั้งแต่การตรวจวินิจฉัยบำบัดรักษา ป้องกัน ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ ซึ่งรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนดำเนินการภายใต้ 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในรูปแบบคลินิกสูงวัยให้บริการดูแลสุขภาพ 5 กลุ่มโรคและกิจกรรมส่งเสริมป้องกันสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 2) กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและผักท้องถิ่นเพื่อการดูแลสุขภาพของตนเอง โดยส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรไว้ใช้ดูแลตนเองและเพิ่มรายได้จากการจำหน่ายต้นพันธุ์และวัตถุดิบสมุนไพรในชุมชน

**คำสำคัญ:** การดูแลสุขภาพ, ผู้สูงอายุ, องค์ความรู้การแพทย์แผนไทย

Research Title : Developing a Health Care Model for Elderly in the Community with  
Knowledge of Thai Traditional Medicine.

Author : Miss Nissara Chaiwong

Miss Suwanan Kaewjanta

Mr.Paripach Ngoenngam

Miss Suthida Wiriya

Miss Panyarach Kamsua

Faculty : Thai Traditional Medicine, School of Traditional and Alternative Medicine

Fiscal Year : 2023

Year of Research : (May 2023 - May 2024)

---

### **Abstrat**

The research of a health care model for the elderly in the community with knowledge of Thai traditional medicine purposed to 1) study the situation problems and trends of the elderly in the community, 2) study the role and potential of Thai traditional medical doctor for health care of the elderly in the community and 3) developing a health care model for the elderly in community with knowledge of Thai traditional medicine. This qualitative research will be conducted by selecting a purposive sample group of participants who will implement the integrated sub-district economic and social upgrading project in the Bunrueang sub-district, Chiang Khong district, Chiang Rai province, using a focus group. There is a research tool in the form of recordings of focus groups with lessons learned from key informants.

The results of the study of the problem situation and trend direction of the elderly in the community of Bunrueang subdistrict found that the elderly people, accounting for 28.95% of super-aged society, cause the problems of the elderly, including the economy: being poor and having insufficient income, socially: some people are left alone with no one to take care of them and the elderly have congenital diseases and 5 groups of illnesses that Thai traditional medicine has the opportunity for treatment such as bone and joint diseases, wind blood diseases, digestive disorders, respiratory diseases and skin diseases. Moreover, they have mental health problems such as loneliness, boredom, stress and depression. Thai traditional medicine doctor

plays a role in the health care of the elderly in accordance with the law, including diagnosis, treatment, prevention, promotion, and rehabilitation. The model for taking care of the elderly in the community is carried out under 2 activities: 1) healthcare activities in the form of a clinic for the elderly, providing care for 5 groups of diseases and activities for health promotion and prevention and improve the quality of life, 2) activities for development of medicinal plants and vegetables for self-care by encouraging them to grow medicinal plants for self-care and increasing income from the sale of medicinal plants and raw materials.

**Keywords:** Health care, Elderly, Knowledge of Thai Traditional Medicine